Vestby kommune

Foto: Vestby Foto

Kommunedelplan for friluftsliv 2017 - 2029

Vedtatt i kommunestyret 09.10.2017

Innholdsfortegnelse

Bakgrunn 3
Formål 4
Føringer 6
Nasjonale føringer 6
Regionale føringer 6
Kommunale føringer 6
Planprosessen 7
Medvirkning 7

Status og utfordringer 8
Folkehelse 8
Friluftslivstrender og utviklingstrekk 9
Friluftslivsaktiviteter 10
Fotturer 10
Kyststien 10
Pilegrimsleden 11
Sykling 11
Ridning 11
Båtliv – kajakk og fritidsbåter 12
Bading 12
Ski 13
Andre vinteraktiviteter 14
Jakt og fiske 14

Nærmiljøområder 16
Vestby tettsted 16
Garder 18
Hvitsten 20
Hølen 22
Son 24

Statlig sikrede friluftsområder 26
Gjøva 26
Arnestranda 26
Brevikbukta 27
Tønnesmarka 27
Skutebaugen 27
Sauholmen 27
Langesand/ Sonsstranda 28
Kjøvangen brygge 28
Hulvik 28
Krokstrand 28
Svartåshytta 28
Emmerstad 28

Tilrettelegging for mennesker med nedsatt funksjonsevne 30
Allemannsretten 30
Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder 32

Handlingsplan 34
Tilrettelegging, tiltak og økonomi 34
Tilskuddsordning for friluftsliv 34
Spillemidler 34
Nærmiljøtilskudd 34
Andre tilskuddsordninger 35
Prosjekt om turskilt og merking, og grunneieravtaler 35
Handlingsplan 36
Tiltak - Vestby kommune 37
Tiltak - Vestby kommune
Statlig sikrede friluftsområder 39
Tiltak - Private 41

Bakgrunn

Vestby kommune er en kommune i vekst som opplever et kraftig utbyggingspress i mange områder innenfor kommunen. I regional plan for areal og transport for Oslo og Akershus er Vestby pekt ut som et fremtidig utbyggingsområde, på grunn av nærhet til tog og andre transportmuligheter. Vestby vil derfor fortsette utviklingen i årene fremover.

Gjennom kommunedelplan for friluftsliv er det gjennomført en kartlegging av alle områder i kommunen som ikke er regulert. Den vil bidra til et bedre kunnskapsgrunnlag i fremtidige reguleringsprosesser ved at man har oversikt over hvilke friluftsområder i kommunen som er viktig å ivareta, og informasjon om bruken av disse områdene. Det er også viktig at delområder sees i sammenheng, slik at viktige korridorer og grenseområder sikres.

Kommunen kan tilrettelegge for aktivitet, men det er hvert enkelt menneskes ansvar å være aktiv. Dette innebærer at kommunen kan legge til rette for at befolkningen velger å være fysisk aktiv. Det vil være viktig å gjøre helhetlige grep som gir gode muligheter for friluftsliv nær skoler, barnehager og boligområder.

Soloppgang i Ødemørkskogen *Foto: Trond Jensen*

Formål

Det overordnede målet for friluftsliv, idrett og fysisk aktivitet i Vestby kommune er:

Alle innbyggere i Vestby kommune skal gis gode muligheter til å drive fysisk aktivitet i sitt nærmiljø.

Kommunedelplanen skal bidra til

- Å gi en oversikt over friluftslivsområder i kommunen
- Å være grunnlag og bakgrunnsinformasjon for fremtidig planlegging.
- Å sikre arealer for lek og friluftsliv i samarbeid med skoler og barnehager.
- Å sette fokus på friluftslivet, og kommunens ønskede utvikling innenfor friluftsliv.
- Å sette mål for kommunens eget ansvar for funksjonell og riktig areal- og anleggsutnyttelse.
- Adressere fremtidige behov og utfordringer.
- Bidra til økt aktivitet, bedre folkehelse, økt bolyst og et mer attraktivt lokalsamfunn.
- Tilrettelegging og vedlikehold av friluftslivsområder.

Kommunedelplan for friluftsliv vil være en tematisk plan, og har derfor ingen juridisk bindende virkninger når det gjelder disponering av areal. Vurderingen i planen må derfor tas inn i kommuneplanens arealdel eller reguleringsplaner før det får virkning på faktisk arealbruk. Planen vil allikevel legge føringer for fremtidig planlegging, og være et verktøy i arbeid med kommuneplanens arealdel, andre arealplaner og enkeltsaksbehandling.

På sikt planlegges det å slå kommunedelplan for friluftsliv sammen med kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet, slik at det blir lettere å se disse fokusområdene i sammenheng.

Planen er en tematisk kommunedelplan i to deler. Plandelen beskriver planens formål, bakgrunn for arbeidet, status og utfordringer. Handlingsdelen er en oversikt over forslag til tiltak som kan gjøres i årene fremover og hvem som har ansvaret for gjennomføringen. Foreslåtte tiltak vurderes tatt inn ved den årlige rulleringen av kommunens handlingsprogram og administrasjonens arbeidsprogram.

Planen skal legges til grunn og gi føringer for kommunens mer detaljerte planlegging, og myndighets- og virksomhetsutøvelse. Den vil være et viktig redskap som gir kommunen underlag for beslutninger som involverer friluftsliv.

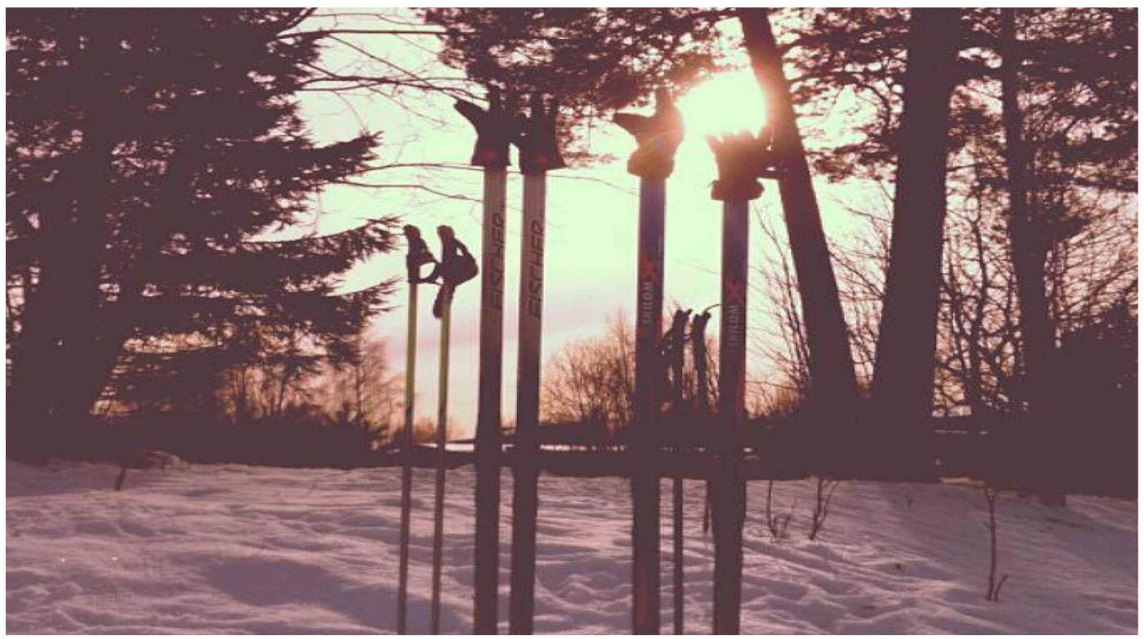

Foto: Beate Olsen

Foto: Vestby Foto

Føringer

Nasjonale føringer

Nasjonale føringer er beskrevet i en rekke veiledere, strategier og forventninger. I disse legges det blant annet vekt på satsting på friluftsliv i hverdagen, hvordan kommunen skal håndtere disse utfordringene og hvordan friluftsliv kan føre til høyere livskvalitet.

- Stortingsmelding nr. 26 (2011-2012) Den norske idrettsmodellen
- Stortingsmelding nr. 34 (2012-2013) Folkehelsemeldingen
- Stortingsmelding nr. 18 (2015-2016) Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet
- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging
- Nasjonal strategi for et aktivt friluftsliv. En satsing på friluftsliv i hverdagen; 2014-2020
- Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet (veileder)
- Veileder for «Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet»
- Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)
- Friluftsloven
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)
- Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag

Regionale føringer

De regionale føringene er utarbeidet av Akershus fylkeskommune, og er regionale planer, strategier og forslag som enda ikke er vedtatt. Dokumentene ligger som grunnlag for denne planen, med sine visjoner og mål.

- Folkehelsestrategi for Akershus fylkeskommune 2011-2014
- Sektorplan om anlegg for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2010-2013
- Regional plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2016-2030
- Regional planstrategi for Akershus 2017-2020
- Styringsdokument for friluftsliv – Akershus fylkeskommune
- Forslag til regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus

Kommunale føringer

Kommunens overordnede mål og føringer ligger til grunn for denne planen. I kommuneplanens samfunnsdel trekkes det frem at kommunens friluftsområder skal utvikles og beholdes på bærekraftig måte også for kommende generasjoner og der forholdene legges til rette for økt utnyttelse av marka. Denne planen er et grep for å bevare og kartlegge viktige områder for friluftsliv, i tråd med kommunens visjon.

- Kommuneplan for Vestby 2014-2026
- Kommunal planstrategi for Vestby kommune 2016-2020
- Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet i Vestby kommune 2015-2026

Planprosessen

Oppstart av arbeidet med kommunedelplanen ble varslet 03.02.2015, og planprogram for planen lå ute til offentlig ettersyn i perioden 03.02.2015-20.03.2015. Planprogrammet ble behandlet og vedtatt av formannskapet 04.05.2015.

Medvirkning

Gjennom planprosessen er det gjennomført en medvirkningsprosess, spesielt i forbindelse med arbeidet med kartlegging og verdsetting av friluftsområdene i kommunen. Innledningsvis ble det gjennomført et åpent møte om kommunedelplanen, 31.08.2015. Videre er det gjennomført fem kartleggingsmøter høsten 2015, og fem kartleggingsmøter høsten 2016. Disse møtene har hatt fokus på kommunens friluftsområder, med kartlegging og verdsetting av disse. Hvert av de fem møtene hadde hovedfokus på ett av kommunens fem tettsteder: Vestby, Son, Hvitsten, Hølen og Garder. En rekke lag og foreninger ble invitert til disse møtene, og det har vært et svært godt oppmøte.

Gjennom arbeidet med kartlegging og verdsetting av friluftsområdene i kommunen har representanter fra kommunen også besøkt alle kommunens elevråd, og det er gjennomført barnetråkkregistreringer i noen av kommunens barnehager. Dette arbeidet har vist seg svært fruktbart, og det ble tatt inn en rekke nye friluftsområder i etterkant.

For øvrig er det gjennomført to møter med rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne (RFF), og to møter med eldrerådet, hvor også disse har kunnet komme med innspill til arbeidet.

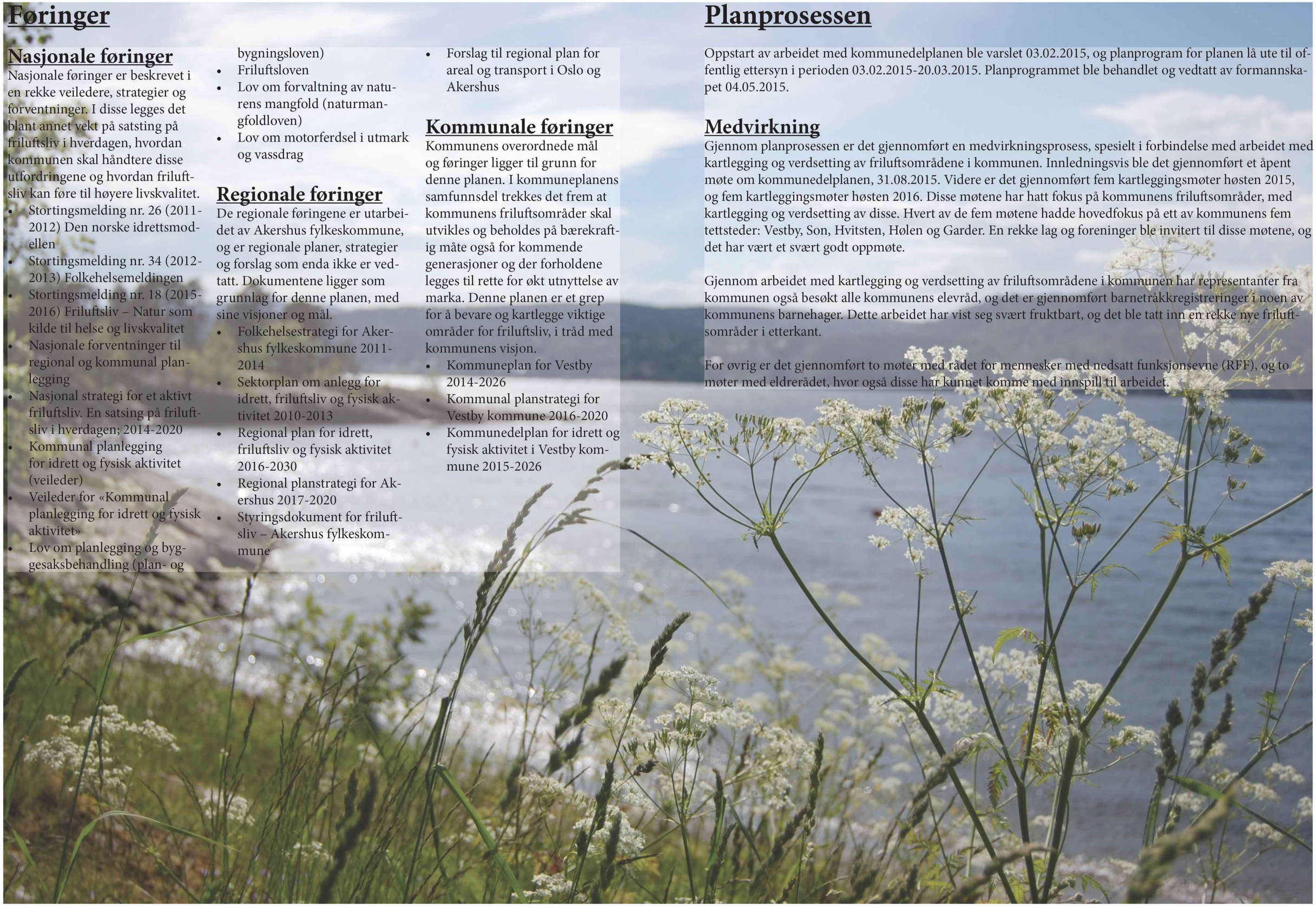

Emmerstad

Foto: Wenche I. Bro

Status og utfordringer

Friluftslivsaktiviteter er et lavterskeltilbud, og naturen er noe alle kan bruke. Enkle turer til fots krever ikke mye utstyr. Ved siden av at friluftslivet er en bra arena for å være fysisk aktiv, gir friluftslivet også mye mer. Man får gratis opplevelser og muligheten til å nyte roen fra naturen. Jevnlig og variert aktivitet er vesentlig for å oppnå en helseeffekt, og dette oppnås enklest i områder som er lett tilgjengelig i nærmiljøet.

Fysisk aktivitet i et folkehelseperspektiv handler om å gi muligheter og motivere alle grupper til å være fysisk aktive. Muligheten for aktivitet må være lett tilgjengelig, i tillegg til at det skal være innbydende for folk å være fysisk aktiv. Å tilrettelegge for hverdagsaktiviteten vil gi stor helsegevinst. Det er viktig å starte tidlig med fysisk aktivitet, og skolen er en viktig samarbeidspartner. Det er også viktig å ha et godt samarbeid med frivillige lag og foreninger som har som formål å skape fysisk aktivitet og god folkehelse.

Foto: Christian Hvidsten

Folkehelse

Regelmessig fysisk aktivitet gir dokumenterte positive helseeffekter fysisk, psykisk og sosialt, og reduserer sykelighet og dødelighet generelt. Samtidig er for lite fysisk aktivitet og stillesitting en risikofaktor for utvikling av en rekke helseplager og sykdommer. Grunnlaget for aktivitetsvaner og helse legges i barne- og ungdomsårene, og tas ofte med i videre livsløp.

Til tross for at stadig flere rapporterer at de trener og mosjonerer på fritiden har det totale omfanget av fysisk aktivitet i befolkningen gått ned. Dette skyldes i stor grad at hverdagsaktiviteten har gått ned. Samfunnsutviklingen har imidlertid medført at både barn og voksne i stadig mindre grad trenger å være i aktivitet for å gjennomføre daglige gjøremål. Arbeidslivet har blitt mindre fysisk krevende, og det å forflytte seg fra sted til sted likeså. Utviklingen innen informasjonsteknologi har gjort at folk i større grad bruker tid på skjermaktivitet og i mindre grad på fysisk aktivitet.

Det ligger en utfordring i at barn og unge i dag er mindre aktive enn tidligere. Her er det også en utfordring å motivere foreldre og foresatte til å satse mer på fysisk aktivitet. Selv om kommunen tilrettelegger for fysisk aktivitet med anlegg og områder, er det den enkelte som avgjør om man vil være fysisk aktiv. Foreldre og foresatte har et ansvar for at barna er fysisk aktive.

Det er viktig at alle har de samme mulighetene til å foreta sunne valg. Mange synes det er tungt å komme seg ut av huset og motivere seg for det. «Dørstokkmila» er et kjent begrep i denne sammenheng. Hvis det er langt og vanskelig å komme seg ut for å være fysisk aktiv, vil det være vanskelig å motivere seg for det. Det er derfor viktig at aktivitetsmulighetene er lett tilgjengelig i nærmiljøområdene.

Et viktig virkemiddel for å få flere mennesker til å delta i friluftsliv på jevnlig og varig basis, er å legge til rette for friluftsliv i nærmiljøet. Gjennom å gjøre områder lettere tilgjengelig og sørge for bedre informasjon og skilting, vil det bli mer attraktivt med friluftsliv i nærmiljøet.

Et annet viktig virkemiddel for å få flere mennesker til å delta i friluftslivet er å informere om friluftsaktiviteter det er mulig å delta på. Kommunen jobber med dette gjennom en kulturkalender. Til eksempel kan turlag og andre sende informasjon til kulturavdelingen i kommunen når det skal arrangeres turer eller andre arrangementer. Aktivitetene vil da bli lagt ut på kommunens nettsider, og kan også bli lagt på kommunens facebooksider.

Kommunen er avhengig av god innsats og samarbeid fra lokale natur- og friluftsorganisasjoner for å opprettholde et godt tilbud for friluftsaktiviteter, for eksempel gjennom oppkjøring av skiløyper og merking av turstier.

Friluftslivstrender og utviklingstrekk

Data fra Statistisk sentralbyrå (SSB) viser at ni av ti nordmenn går på tur eller driver andre former for friluftsliv, og vi gjør det i gjennomsnitt to ganger i uka. Tall fra 2014 viser at over 80 prosent går spaserturer eller fotturer i skog eller fjell i løpet av året. Over 70 prosent bader utendørs. Mellom 50 og 60 prosent er på båt- eller padletur, og/eller skiturer i skog eller fjell. Friluftsliv er altså den mest populære formen for fysisk aktivitet.

Barn og unge anbefales å være i fysisk aktivitet i minst 60 minutter hver dag, og aktiviteten bør ha både moderat og høy intensitet. Blant 6-åringene er over 90 prosent av guttene og over 80 prosent av jentene i fysisk aktivitet mer enn 60 minutter per dag. Blant 9-åringene er tallene synkende, og bare halvparten av 15-åringene er tilstrekkelig fysisk aktive.

Voksne og friske eldre anbefales å være fysisk aktive i minst 30 minutter hver dag, med moderat til høy intensitet. Moderat intensitet tilsvarer rask gange. For alle aldersgrupper kan aktiviteten deles inn i kortere perioder i løpet av dagen. Kun én av fem voksne og eldre i Norge tilfredsstiller disse kravene.

Som et ledd i et prosjekt hos Gjensidigestiftelsen har Norsk institutt for naturforskning (NINA) sammen med Forum for natur og friluftsliv i Vestby (FNF) gjennomført tellinger i flere av turområdene i Vestby (Grevlingen, Kolås, Skøyenmyra, Emmerstad og Pepperstad). Det har også vært utplassert intervjubokser. Arbeidet er gjennomført for å undersøke hvilken effekt tilrettelegging i form av merking og skilting har på bruk av eksisterende turstier. Resultatene er ikke analysert enda, men de vil kunne gi nyttig informasjon for videre arbeid med tilrettelegging.

Foto: Vestby kommune

Friluftslivsaktiviteter

I Vestby kommune er det store muligheter for varierte friluftsaktiviteter. Nedenfor gis en oversikt over noen av disse.

Det minnes om at det i tidsrommet 15. april til 15. september er forbudt å gjøre opp ild i eller i nærheten av skog og annen utmark. Det er likevel tillatt å gjøre opp ild der det åpenbart ikke kan føre til brann.

Fotturer

I Vestby kommune er det mange skiltede og merkede turstier som er hyppig brukt. Det pågår også et prosjekt for å få på plass bedre skilting og merking rundt om i kommunen. En del områder er spesielt godt tilrettelagt, slik at personer med nedsatt funksjonsevne kan bruke dem. På Ødemørk er det tilrettelagt slik at man kan komme seg på rundtur med rullestol.

Grevlingen i Son er tilrettelagt med lysløype, og det er flere gapahuker og bålplasser som er hyppig brukt av skolene og barnehagene. På Vestby kommunes nettsider er det mulig å finne turtips for Vestby. Dette er turer som ble beskrevet i turboka som ble utgitt i 2011 – Tid for tur 2011. Turene har varierende vanskelighetsgrad og lengde. Kommunen jobber også for tiden sammen med frivillige for å få utarbeidet en ny turbok eller turkort med enda flere turer.

Foto: Wenche I. Bro

Kyststien

Kyststien i Akershus går gjennom hele kommunen, og gir mulighet for lange og korte turer i variert terreng. I forbindelse med kyststien har det blitt utført et stort arbeide i skilting av stier, informasjonsplansjer og tilrettelegging for ferdsel for at den skal være tilgjengelig for alle. Kyststien slik den er i dag tar i bruk grusveier, noe asfalt og kjøreveier og stier, som gir stor variasjon i opplevelser langs stien. Informasjon om kyststien kan også finnes på kommunens nettsider, med kart, distanse og vanskelighetsgrad på etappene.

Det er gode muligheter for parkering flere steder langs kyststien, og parkeringsplassene er vist på oversiktskart over kyststien.

Deler av kyststien – over bratte fjellskrenter i Emmerstad – er gjort fremkommelig ved at det er bygd en såkalt sherpasti. Sherpaer fra Nepal har anlagt trapper og stier, kun ved bruk av naturstein fra området og sine håndverkstradisjoner.

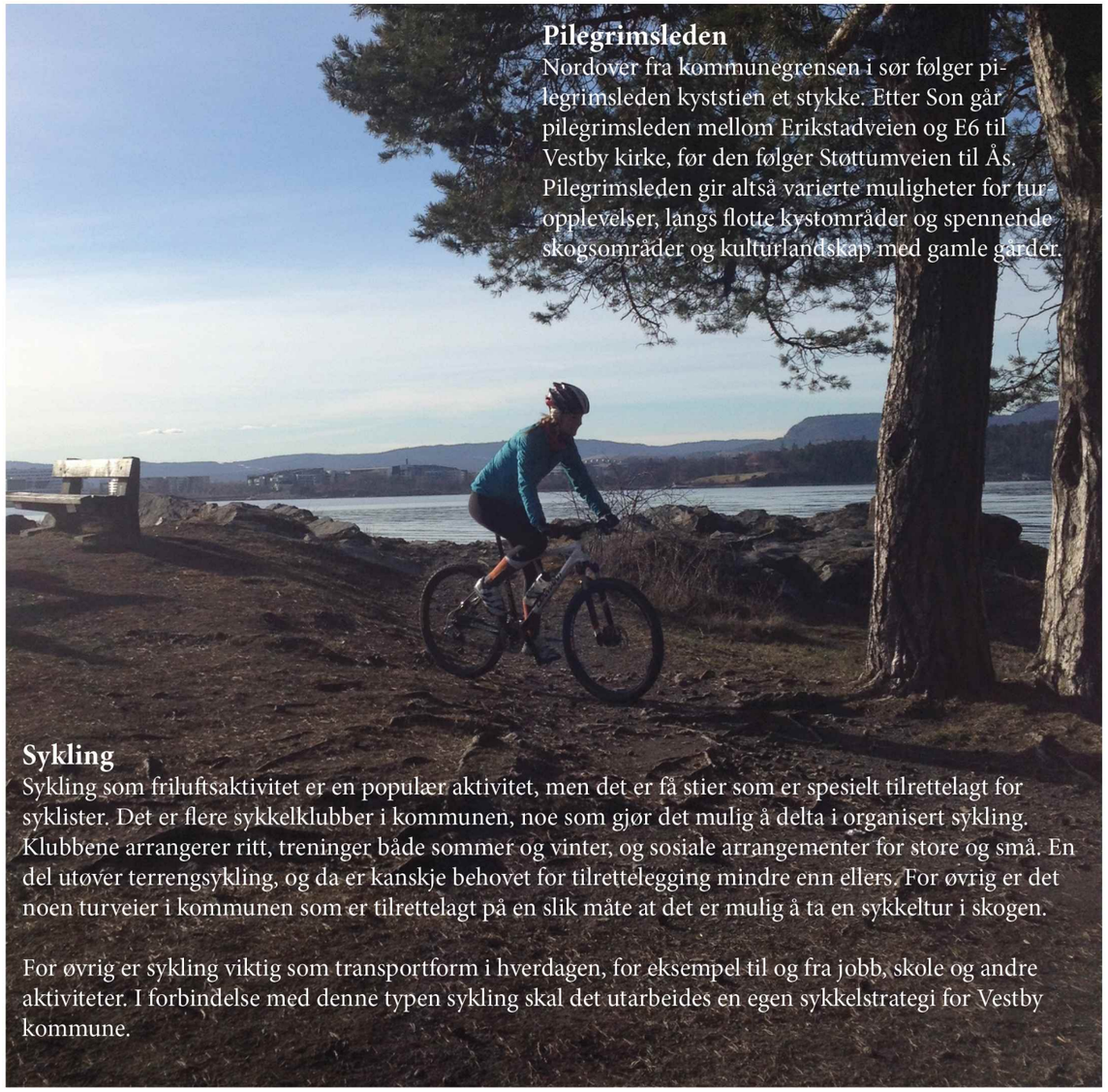

Pilegrimsleden

Nordover fra kommunegrensen i sør følger pilegrimsleden kyststien et stykke. Etter Son går pilegrimsleden mellom Erikstadveien og E6 til Vestby kirke, før den følger Støttumveien til Ås. Pilegrimsleden gir altså varierte muligheter for turopplevelser, langs flotte kystområder og spennende skogsområder og kulturlandskap med gamle gårder.

Sykling

Sykling som friluftsaktivitet er en populær aktivitet, men det er få stier som er spesielt tilrettelagt for syklister. Det er flere sykkelklubber i kommunen, noe som gjør det mulig å delta i organisert sykling. Klubbene arrangerer ritt, treninger både sommer og vinter, og sosiale arrangementer for store og små. En del utøver terrengsykling, og da er kanskje behovet for tilrettelegging mindre enn ellers. For øvrig er det noen turveier i kommunen som er tilrettelagt på en slik måte at det er mulig å ta en sykkeltur i skogen.

For øvrig er sykling viktig som transportform i hverdagen, for eksempel til og fra jobb, skole og andre aktiviteter. I forbindelse med denne typen sykling skal det utarbeides en egen sykkelstrategi for Vestby kommune.

Foto: Sunniva Dring

Ridning

Det er mange hesteinteresserte i kommunen, som gjør at det er mye aktivitet rundt både store og mindre hestesentre. Det er tilrettelagt for en ridesti som strekker seg gjennom hele kommunen, fra Røed til Gjekstad, og det finnes flere stier rundt de store ridesentrene.

Foto: Anne Øinæs Eriksen

Båtliv – kajakk og fritidsbåter

Vestby Kommune har en langstrakt kyst som gir mange muligheter for å drive med vannaktiviteter. Kajakk blir mye brukt i Oslofjorden, og Vestby er ikke et unntak. Utfordringene ved kajakkbruk er at det er få steder i kommunen det er lagt til rette for oppbevaring og utsetting av kajakk. Kommunen har vært i kontakt med Oslofjordens friluftsråd, som flere andre steder har bidratt til tilrettelegging for kajakk ved å sette ut stativer hvor man kan oppbevare kajakken. I første omgang planlegges det å få til et slikt stativ i det statlig sikrede friluftsområdet i Brevikbukta.

Det er flere småbåthavner i kommunen, som fører til at det er stor trafikk på sjøen i sommerhalvåret. Dette innebærer at det også blir en del aktiviteter i skjærgården med mindre motorbåter, «vannleker» som tuber, vannski og lignende. Dette foregår med private båter. I tillegg er det mye aktivitet med seilbåter. Det finnes flere seilforeninger i kommunen, som tilbyr kurs, treninger og regattaer for sine medlemmer.

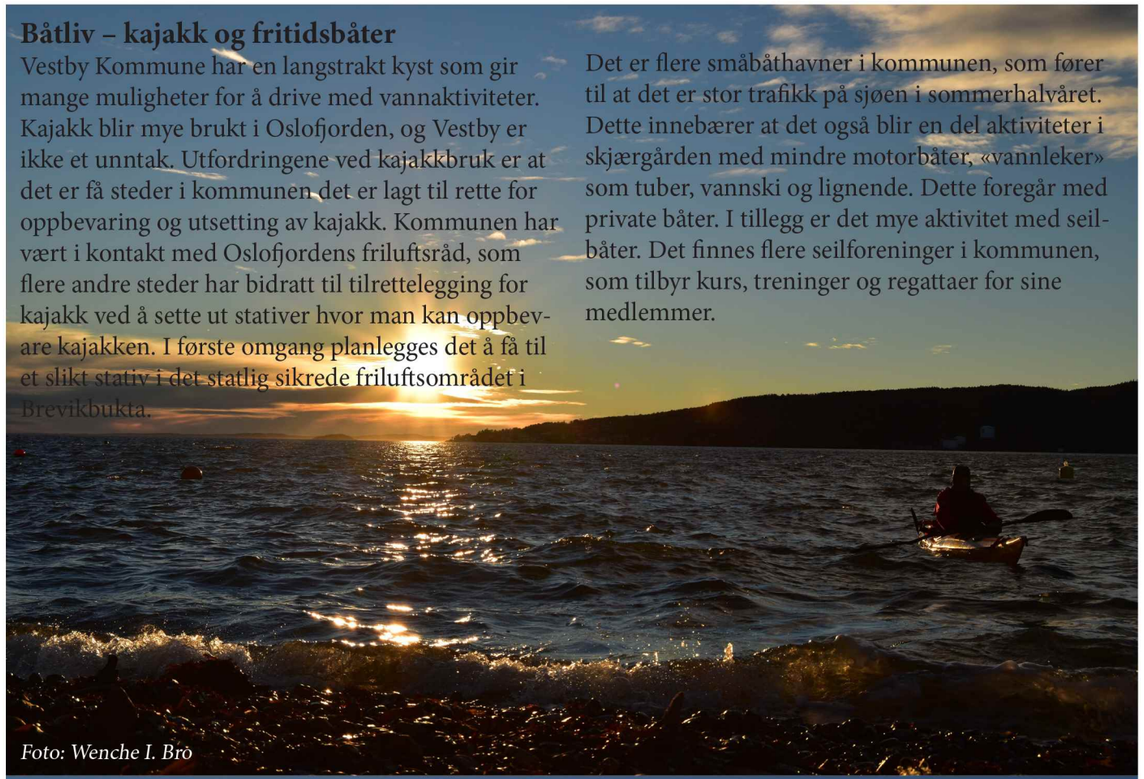

Foto: Wenche I. Brò

Bading

Med en kystlinje som strekker seg langs hele kommunen har vi mange fine strender som er ideelle for bading. Mange av disse er statlig sikrede friluftsområder som kommunen forvalter (se oversikt nedenfor). På flere av strendene er det brygger man kan hoppe fra, med stige og stupebrett. I tillegg er det satt ut badeflåter ved flere av badeplassene.

Utenfor alle strendene er det satt opp sperrer for småbåttrafikk slik at sikkerheten for badende skal være ivaretatt. Se for øvrig eget kapittel om kommunens statlig sikrede friluftsområder.

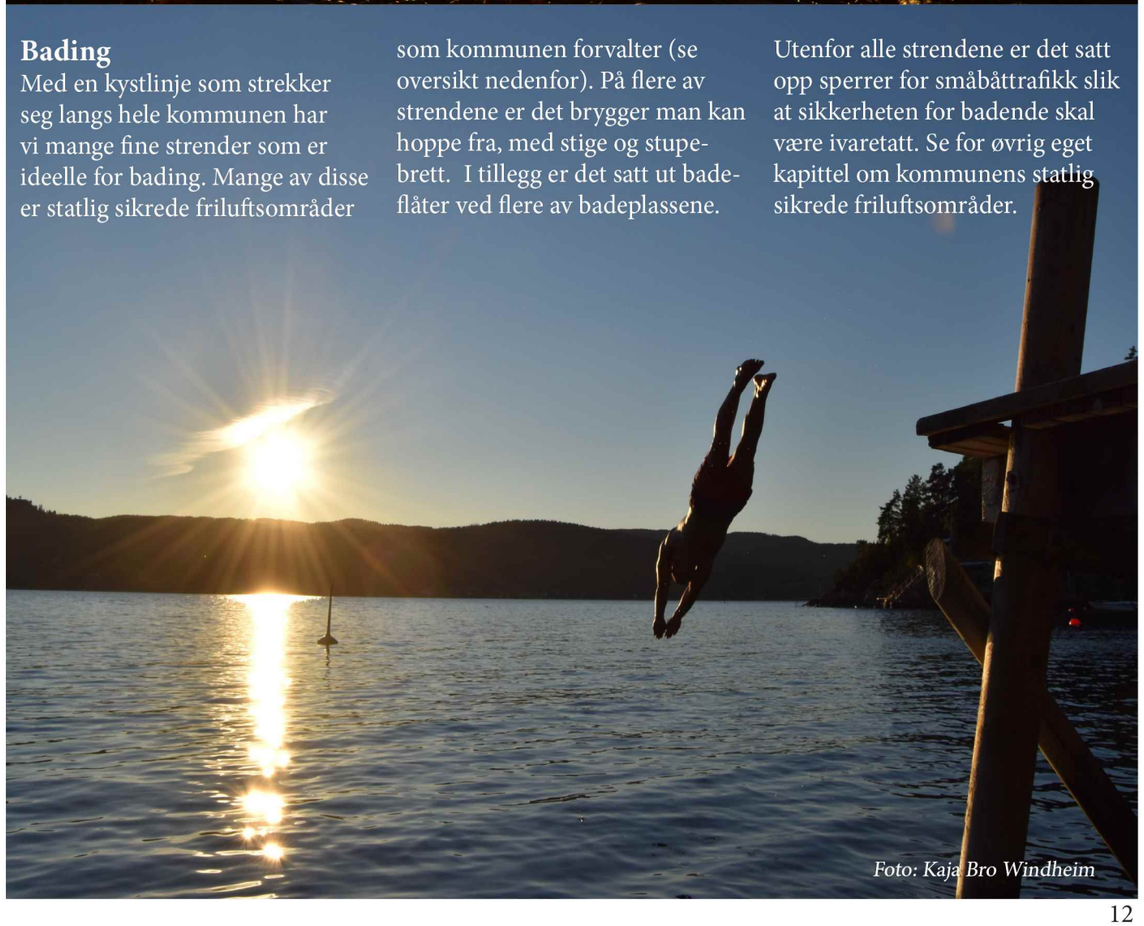

Foto: Kaja Bro Windheim

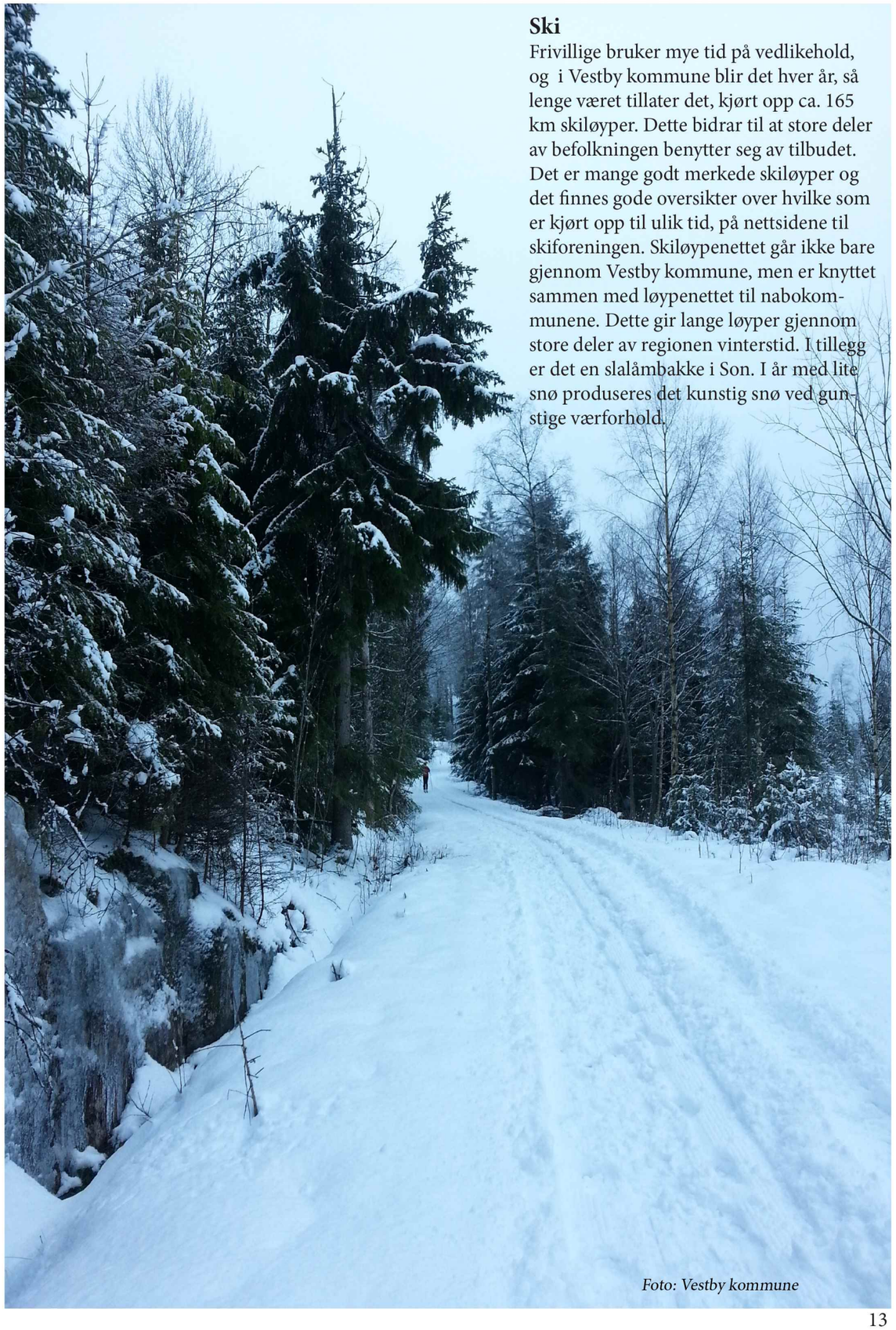

Ski

Frivillige bruker mye tid på vedlikehold, og i Vestby kommune blir det hver år, så lenge været tillater det, kjørt opp ca. 165 km skiløyper. Dette bidrar til at store deler av befolkningen benytter seg av tilbudet. Det er mange godt merkede skiløyper og det finnes gode oversikter over hvilke som er kjørt opp til ulik tid, på nettsidene til skiforeningen. Skiløypenettet går ikke bare gjennom Vestby kommune, men er knyttet sammen med løypenettet til nabokommunene. Dette gir lange løyper gjennom store deler av regionen vinterstid. I tillegg er det en slalåmbakke i Son. I år med lite snø produseres det kunstig snø ved gunstige værforhold.

Foto: Vestby kommune

Foto: Beate Olsen

Andre vinteraktiviteter

Vestby kommune har flere akebakker som blir flittig brukt når været tilsier det. Noen av de mest brukte og største finnes i tilknytning til de store boligfeltene som Wesselbakken på Pepperstad og en bakke ved Vestby arena. Populære akebakker er også å finne i Son, ved Skoglundåsen, og nær skolene i Hølen og Garder.

Skøyter er en aktivitet det tilrettelegges for der det er mulig. På Sole skog er det en liten privat grusbane der det blir laget is. På Randem er det også en liten skøytebane (Høgda), der det blant annet blir arrangert privat skøyteskole for barn. Ved Vestbyhallen blir det lagt is på grusbanen av frivillige, som blir svært mye brukt av både skole, SFO og innbyggere på Pepperstad. Haugertjern er flittig brukt som skøytebane når isforholdene tillater det. I Son er det skøytebane på Breviktjernet, Kolåstjernet og på lekeplassen på Strømbråten.

Jakt og fiske

Langs kysten er det gode muligheter for fritidsfiske både fra land og båt, der man kan få blant annet torsk, sei og makrell på kroken. Ørret er også en yndet art som fiskes langs land, særlig om våren. Om høsten fiskes det etter krabbe og hummer, og det er mulig å plukke blåskjell og østers. Det er også forekomster av ferskvannsfisk i noen av kommunens vann og vassdrag, men det er viktig å være klar over at man trenger grunneiers tillatelse for å fiske i ferskvann dersom man er over 16 år. Det er ikke organisert salg av fiskekort i Vestby. Abbor kan fiskes i Kolåstjernet, Stamnestjernet og Kjennstjernet, der man også kan fiske gjedde. Sjøørret går opp i flere elver for å gyte, blant annet Hølenselva, Mølen og Solbergelva på grensen til Frogn. I Vestby kommune er det totalt fiskeforbud i alle vassdrag med anadrom laksefisk.

Alt utmarksareal i kommunen inngår i vald for elgjakt. Noe over hundre jegere, halvparten grunneiere, feller omkring femti elg i året. Rådyrbestanden er i rask vekst og det ble felt mer enn 150 dyr i 2016 . En del av rettighetene leies ut, eller grunneier jakter selv. Det er den største avskytningen og den største rådyrtettheten i Follo. Av småvilt er det først og fremst rev og duer som er aktuelle jaktbytter. Vestby JFF disponerer jaktretten på kommunenes eiendom Ødemørk, ut over det er det ikke jaktkortsalg i kommunen. I Vestby kommune er det store skogområder som brukes til jakt. Det er flere etablerte jaktlag, men for innflyttere kan det være utfordrende å få plass på et slikt jaktlag.

Det er to skytebaner i kommunen. På Ødemørk er den en leirduebane, og ved Hølen er det bane for bruk av rifle.

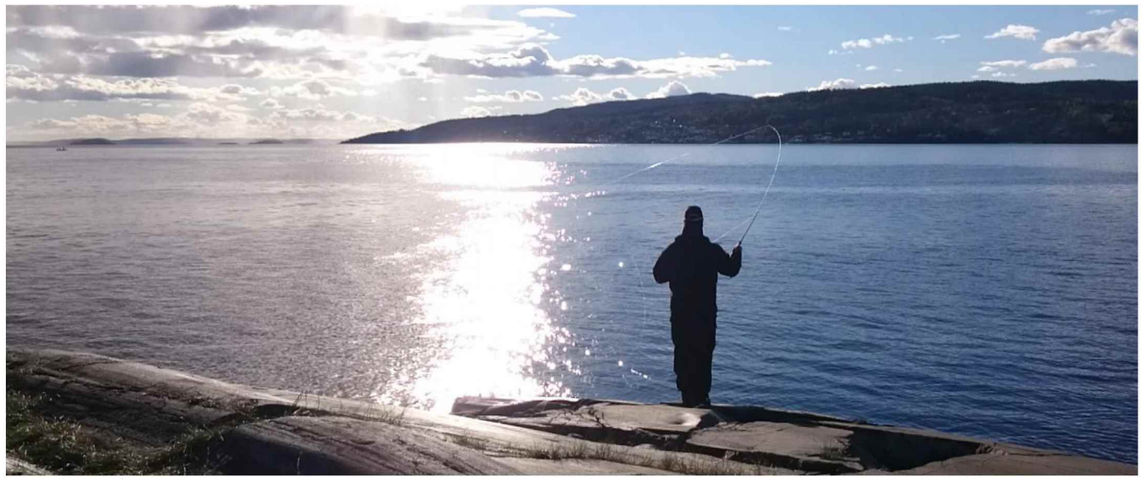

Foto: Jan Myhre

Foto: Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

Nærmiljøområder

Nedenfor gis en oversikt over aktivitetsmuligheter og opplevelser i og nær kommunens tettsteder. Ettersom fotturer er en av de hyppigste aktivitetsformene er det gitt eksempler på hvordan man kan komme seg på fottur fra de største boligområdene i hvert av tettstedene. Kommunens turkart, som man finner på kommunens nettsider, er også et fint utgangspunkt for å planlegge turer i sitt nærområde.

Vestby tettsted

Vestby tettsted består av boligområdene Sole skog, Pepperstad, Randem og Vestby sentrum. Friluftsområdene i tilknytning til disse boligområdene blir mye brukt av befolkningen. Nær Vestby tettsted er det ikke bare friluftsområder, men også flere idrettsplasser, haller osv. Det er kartlagt nærmere 30 områder i nærheten av sentrum, der de fleste av disse områdene blir mye brukt av lokale. Fra Vestby tettsted går det turstier mot Ås, Garder, Hølen, Hvitsten, Emmerstad og Son.

Områdene rundt Pepperstad er svært mye brukt av innbyggerne, Bjørlien skole og barnehagene. Her er det opparbeidet bålplasser, gapahuker og andre installasjoner som brukes mye. Ved Bjørlien skole og Risil barnehage er det kunstgressbane, idrettshall, skatepark og grusbane. Skogsområdene rundt blir i stor grad brukt til turer, jogging og skigåing. Flisløypa er svært populær hele året, og kan brukes med rullestol. Utgangspunkt for flisløypa er ved Risil skole. Inne på Pepperstad er Wesselbakken og Moradammen viktige for aktivitet i nærmiljøet. Wesselbakken er en svært populær akebakke vinterstid, og Moradammen brukes til skøyting når isen er trygg.

For Sole skog, Vestby sentrum og Randem er Tveterrunden et yndet turmål. Ved gode forhold er det mulig å komme seg frem med barnevogn og rullestol. I skogsområdene omkring Sole, Vestby sentrum og Randem er det et stort stinettverk som blir mye brukt, og det er flere bålplasser i skogområdene ved Vestby skole. Spesielt langs Fallentinbekken er det en frodig og spennende skog, og bak Vestby storsenter finner man et område med mange gravhauger og en eikelund. I Vestby sentrum finnes det også idrettshall med kunstgressbane, og gressbane på Vestby stadion. I tillegg jobbes det med planlegging av en helårs tur- og lysløype som skal gå fra Vestby arena og over Grøstaddalen. Planleggingen gjennomføres av frivillige, men Vestby kommune har satt av 2 870 000 kroner til gjennomføring av tiltaket.

<u>Vestby sentrum og Sole skog</u>

Fra Sole skog er det mange muligheter til fine fotturer i nærområdet. Noen av stiene starter i Kroerveien, med muligheter for å gå langs Fallentinbekken gjennom Grøstaddalen, inn Ålerudveien, og mot Engene og Jeksrud. Det er også mulighet til å gå ut fra Solerunden, øst for Follo folkehøyskole og Vestby barne- og ungdomsskole. Tveterrunden er et godt alternativ for innbyggerne i Vestby sentrum og på Sole skog, der man kan følge Kroerveien et stykke nordover forbi Kjensli, og deretter inn til venstre. Man kan også starte motsatt vei, og gå Tveterrunden inn Støttumveien, over Tveter gård og avslutte langs Kroerveien. Fra Vestby storsenter går det tursti gjennom skogen til Øynes og Ås. Fra Sole skog er det utallige muligheter til lange og korte turer i retning Garder og sørover mot Hølen på østsiden av gamle E6.

<u>Randem skog</u>

For innbyggerne på Randem skog er det muligheter for fine fotturer særlig i Kromskogen. Det går stier fra Randemfaret og inn i skogen. Deler av stien er ikke merket på kartet, men det er muligheter for flere korte eller litt lengre rundturer i skogen. Det er også fint å gå gjennom skogen for å komme seg til Tveterunden. Det er muligheter for rundtur fra Randemfaret, inn i skogen og nordover mot Stubberød, om Revling og tilbake til Nordlysveien. Runden er både på sti i skogen, grusvei og noe asfalt.

<u>Pepperstad</u>

For de som bor på Pepperstad er det mange muligheter for å gå tur. Et mye brukt turområde er flisløypa som går inn i skogen fra områdene rundt Bjørlien skole. Ved flisløypa er det gapahuk og bålplasser. Det er også merket sti langs Johan Herman Wesselsvei, inn Bjørnstadveien og mot Hvitsten. Fra snuplassen, i krysset mellom Johan Herman Wessels vei og Jonas Wessels vei, er det stier som fører ut i skogen og gjennom Kvernhusdalen. Også her kan man gå i retning Hvitsten. Fra Moradammen og Morafeltet er det sti på motsatt side av Erikstadveien og sørover, hvor det er muligheter for å gå lange turer i skogen forbi Berg og mot Haugertjern, Emmerstad, krokstrand og Son, eller mot Klokkerud og Hølen.

<u>Krusebyen</u>

For de som bor i Krusebyen er det fine turmuligheter fra Bjørliveien og inn på flisløypa. Deler av løypa er ikke merket på kartet som fotturrute, men er merket som skiløype. Denne går fra Bjørliveien, og nordover mot Hvitstenveien før den møter fotturløype like nord-øst for næringsområdet ved Hvitstenveien 280. Fra Krusebyen er det også muligheter for lange turer fra undergangen ved Moradammen og sørover, samt runde om Rødsveien.

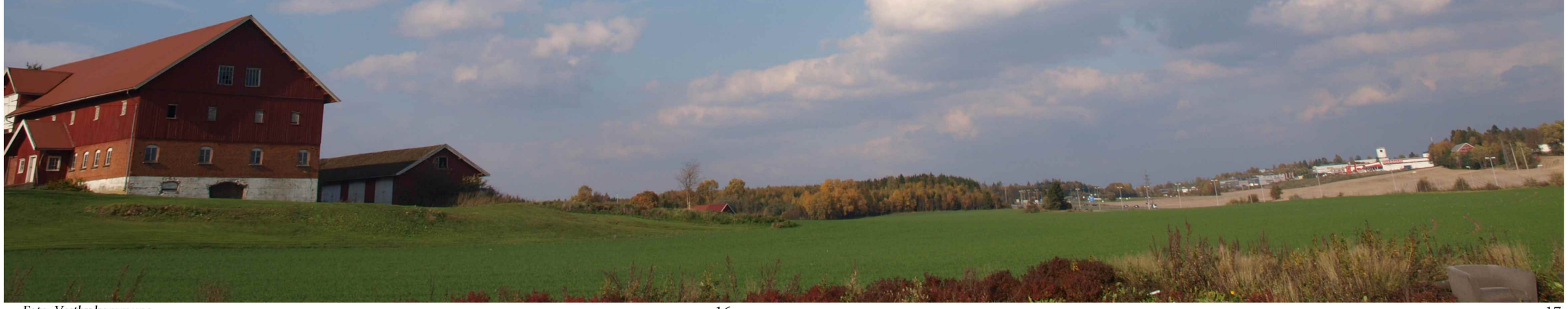

Foto: Vestby kommune

Garder

Garder ligger øst i Vestby kommune, og har mange kvaliteter som friluftsområde. Garder er for det meste landbruksareal og store sammenhengende skogsområder. Det er disse skogsområdene som utgjør friluftslivskvalitetene her. Garder har et stort stinettverk, som er skiltet og merket, og det er flere steder tilrettelagt med bålplass og gapahuk, hvor det blant annet er gapahuk med bålplass i Skoleskogen. Stiene gir muligheter for både korte og lange turer. Vinterstid går det også skiløyper gjennom bygda, og disse har forbindelse til Ås kommune, og også helt ned til Ødemørk og Mossemarka. Ved Garder kirke er det tilgjengelige parkeringsplasser, og kirken er et godt utgangspunkt for både fot- og skiturer. På Hovum ligger et av de største fornminneområdene i Vestby, med en rekke gravhauger fra bronsealderen. På jordet vest for Garder skole er det en hyppig brukt akebakke. Flere av stiene i Garder er også brukt til sykkel. Turområdene i Garder er mye brukt, og flere av turområdene har stor symbolverdi på grunn av den sterke lokalhistorien. Vi finner blant annet hjemmefrontshytta fra 2. verdenskrig, som er et populært turmål. Hytta er åpen for publikum.

For fotturer kan man med utgangspunkt i Garder kirke kan gå østover langs Hovumveien, og deretter sørover parallelt med Loskabekken. Når man kommer ned til Nummestadveien kan man følge veien et stykke sørover, før man tar av vestover ved Florud. Her kan man følge stier til Oksa, Fjell og Svinskau. Med utgangspunkt i Glenne/Bjerkehagen er det turmuligheter både nordover mot Engene og Jeksrud, og sørover mot Svinskau.

Foto: Inger Johanne Strand

Hvitsten

Hvitsten er et lite tettsted ved kysten, med mye historie, blant annet som ladested. Kyststien går gjennom Hvitsten, og bidrar til at naturområdene omkring tettstedet er mye brukt både av lokale og tilreisende fra regionen. Av spennende naturverdier finner man blant annet mange hule eiker, og flere lokaliteter av naturtypen rik edelløvskog. Ramme gård er et trekkplaster, og har flere tusen besøkende hvert år fra både inn- og utland. Gården har stor symbolverdi, i form av kulturtilbud og historiske opplevelser. Edvard Munch bodde i en periode på Nedre Ramme, og det er nylig opparbeidet en kultursti ved Muncheramme. Videre er det mulig å se rester etter en lyskasterstilling fra 2. verdenskrig i området.

Hvitsten er et område som blir mye brukt til turgåing og sykling, og mange av turstier og veier er godt tilrettelagt. Det er flere mindre badestrender i Hvitsten. Emmerstad og Krokstrand er to viktige badeplasser som er statlig sikret, og som brukes svært mye. Området mellom Emmerstad og Krokstrand er et av de største sammenhengende ubebygde områdene langs Oslofjorden. Det er godt tilrettelagt for parkering på begge disse stedene, slik at mange kommer reisende fra regionen for å bruke områdene sommerstid. Ved Emmerstad ligger Stjernås, som er en gammel orografstasjon. Flere av områdene i Hvitsten er mye brukt av skolene i kommunen, spesielt om sommeren. Om vinteren går det skiløyper på mange av jordene ned mot Hvitsten. Områdene langs kysten er også mye brukt av folk med fritidsbåt eller kajakk.

For innbyggerne i Hvitsten er det flere muligheter for fotturer. Med utgangspunkt i Hvitsten torg går kyststien både nordover forbi Ramme gård, Pyttskog og inn i Frogn kommune. Det er opparbeidet ny bro og tursti ved Solbergelva. Fra Ramme går det tursti gjennom Frogn, til Stupinn på Nesodden. Sørover strekker kyststien seg helt til Moss kommune. Mellom Hvitsten og Emmerstad er deler av kyststien etablert som sherpatrapp. Ved Emmerstad går stien videre på grusvei og på god sti mot Krokstrand, Kjøvangen og Son. Fra parkeringsplassen ved Emmerstad er det mulig å gå stier mot og rundt Haugertjern, Torp og østover mot Berg. Fra Hvitsten kirke går det fotturer østover mot Pepperstad, mot Vardeåsen, Brattåsen og bygdeborgen.

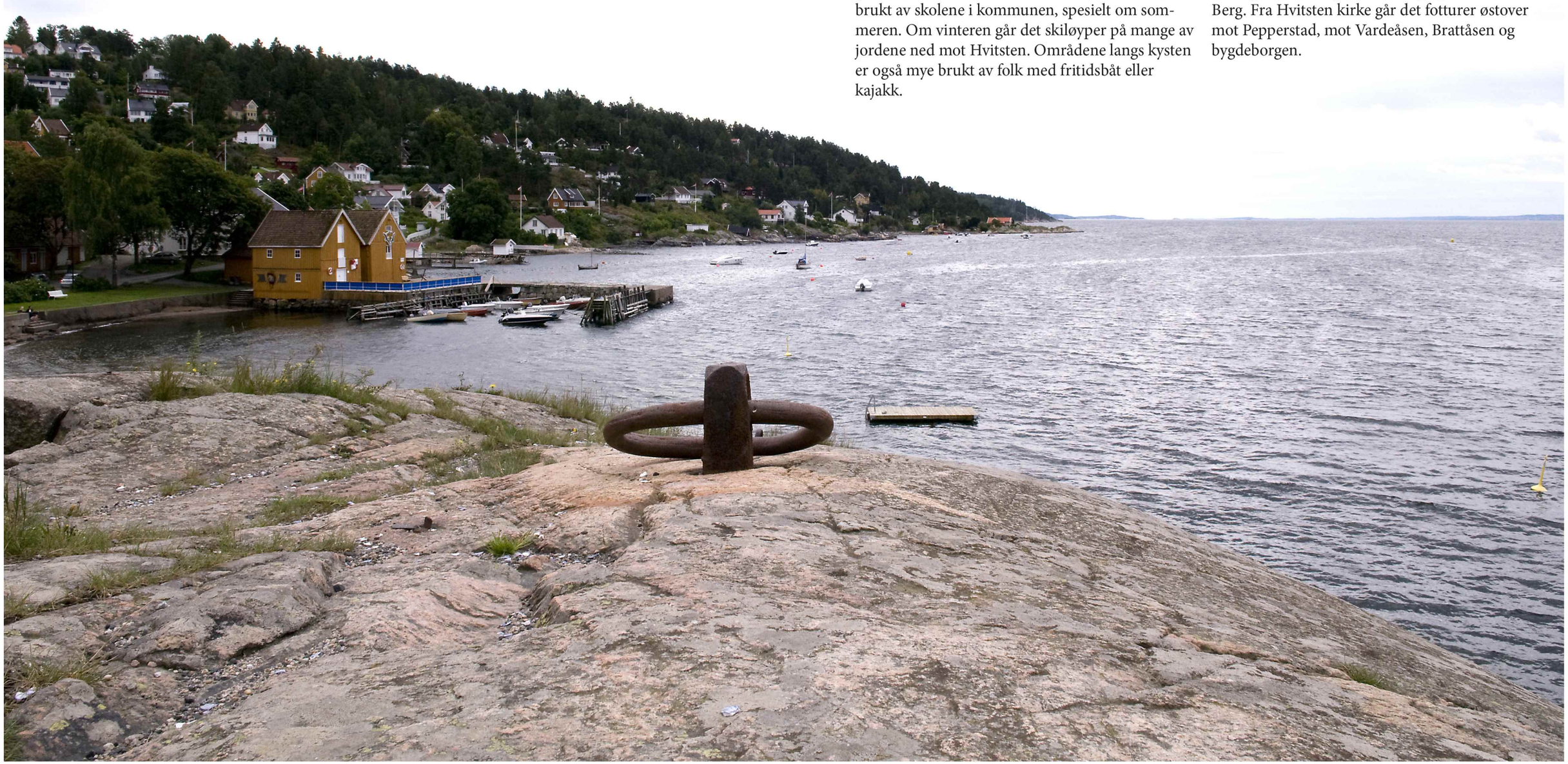

Foto: Vestby Foto

Hølen

Hølen tettsted ligger sør for Vestby sentrum og øst for Son. Hølenselva skaper en forbindelse mellom Hølen og Son, og det er godt tilrettelagt for ferdsel langs elva. Det er mulig å komme frem med både sykkel og rullestol, og traseen mellom Hølen og Son er således hyppig brukt, og et svært populært friluftsområde. Hølen har et variert friluftsliv, i form av turstier, noen idrettsplasser og historiske opplevelser. Hølen har mye historie, blant annet som ladested, og den gamle jernbanebroen over tettstedet, Hølenviadukten, har en karakteristisk utforming. Viadukten er i dag ikke åpen for ferdsel, men er veldig flott å beskue nede fra Hølen tettsted. Hølenviadukten var en av de første av sitt slag, og fikk mye oppmerksomhet internasjonalt den gangen den ble bygget. Kjennstjernet er også et spennende turmål. Tjernet har to flytende øyer, som flytter seg på vannet når det blåser.

Fra Hølen sentrum er det mulig å følge Gjølstadveien/Elveveien langs Hølenselva mot Son. Fra Knapstadveien og Parkveien går det stier sørover mot Stavengåsen og Strømbråten. Nord for Hølen sentrum er det turmuligheter vest for Muggestadbekken, mot Karderåsen. Ved Søndre Karder er det gapahuk og bålplass, og det er en spennende tursti fra Gjølstad til Kolås.

Foto: Vestby Foto

Son

Son er et gammelt ladested som ligger ved utløpet av Hølenselva. Det er mange friluftsområder i tilknytning til bebyggelsen i Son. Grevlingen er et nærturområde som er godt tilrettelagt, med et stort stinettverk, og en lysløype på 4 kilometer. I tillegg er det blant annet slalåmbakke, egne sykkelstier, bålplasser og gapahuker på Grevlingen. Området på Deør og Stavengåsen er populære nærturområdet for både Son og Hølen. På Kolås finner du Son golfbane, med 9 hull og øvingsbane. I Son er det flere arkeologiske områder, blant annet på Son torg og på Labo. Laksa har historie fra 2. verdenskrig, hvor oljetanker som ble brukt av tyske ubåter ble sprengt av Milorg.

Det er mange badeplasser i Son, og syv av dem er statlig sikrede friluftsområder som kommunen forvalter.

I tillegg til de statlig sikrede friluftsområdene er OBOS-stranda svært populær. Denne er driftet i privat regi. Det er parkeringsplasser ved flere av de statlig sikrede friluftsområdene, og flere av dem ligger også så nært Son tettsted at det er mulig å gå dit, enten fra Son sentrum, eller fra boligområdene i nærheten.

Ødemørk er en funksjonell del av Mossemarka, og er et av kommunens største friluftsområder. Det er mulig å gå til Ødemørk fra Grevlingen. Fra Gervlingen går det også turstier og skiløyper mot Labo, Hølen, Ødemørk og Mossemarka, Brevikbukta og sjøhagen i Moss. Ødemørkstua er et populært turmål, og har servering hver søndag hele året. I tillegg er det en lavvo på Ødemørk, med 40 sitteplasser, som er åpen for fri bruk. I tillegg er det to bålpanner og 15 sittegrupper. Området er tilrettelagt slik at det er mulig å komme frem flere steder med elektrisk rullestol/scooter. Det er også etablert en eventyrsti i området. Området har store naturverdier, og man finner blant annet Ishavet naturreservat på kommunegrensen mot Moss.

Fra Son sentrum er det muligheter for fine fotturer fra flere utgangspunkt. Mange går turer langs Hølenselva mot Hølen. Fra Ørajordet er det muligheter til å gå en rundtur opp til Kolåstjernet og mot Finstad og Hølen. Ved Son barneskole/Grevlingen er det både lysløype, flisløype og flere mulige turer. Fra Strømbråten er det flere muligheter til rundturer i skogen nordover mot Stavengåsen og Hølen, og Møller åsen er et fint utsiktspunkt. Kyststien går fra kommunegrensen i sør, gjennom Son sentrum, og videre mot Kolås før den går vestover, forbi golfbanen, mot Kjøvangen. Fra Kjøvangveien kan man gå sørover mot Laksa og over Vardåsen.

Nordre del av Store Brevik avgrenses her til området mellom Slalombakken og Breviktjern. Her er muligheter for fotturer i området på Grevlingen, med inngang fra Store Brevik vei. Her er det også mulig å følge sti til Brevikbråteveien og videre østover mot Ødemørk, og det er gapahuk med bålplass ved Nordre Røed.

Søndre del Store Brevik avgrenses her til området fra Breviktjern og sørover mot grensen til Moss kommune. Fra Gartnerveien og Damåsveien er det sti som går en rundtur parallelt med Damåsveien. Nordover går stien mot Brevikbråten og kobler seg på nettverket rundt Grevlingen. Fra Opprødveien er det mulighet til å komme seg til Ødemørk, gjennom å krysse Osloveien og undergang under E6. i tillegg strekker kyststien seg gjennom vestsiden av området, langs Arnebakken og Ringveien.

Foto: Wenche I. Bro

Statlig sikrede friluftsområder

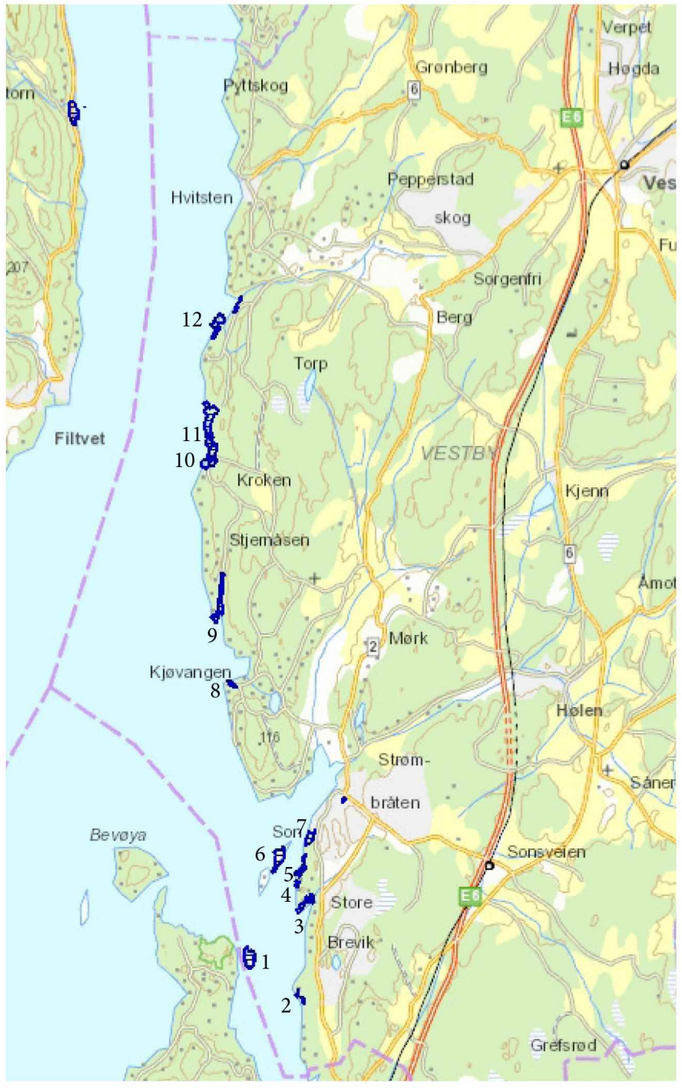

Kart: Naturbase

Vestby Kommune har 13 statlig sikrede friluftsområder. Statlig sikrede friluftsområder er områder hvor staten har gått inn med midler for å sikre disse områdene slik at allmenheten kan bruke dem til friluftsliv. I Vestby kommune er det kommunen som har ansvaret for forvaltning og drift av de statlig sikrede friluftsområdene. De statlig sikrede friluftsområdene i Vestby ligger alle langs kysten, og omfatter badeplasser med omkringliggende områder. De er å finne langs hele kommunens kystlinje, fra sør til nord, og er mye brukt av befolkningen i hele kommunen. Sommerstid kommer også mange reisende fra regionen for å bruke disse områdene.

Gjennom planarbeidet er det ikke konkludert med at det er behov for statlig sikring av nye områder, men det skal gjøres en vurdering av behovet for statlig sikring for å sikre bedre adkomst til eksisterende områder. Dette gjelder parkering ved flere av de statlig sikrede områdene, og en trasé for adkomst fra land til Tønnesmarka.

I Vestby kommune finner man følgende statlig sikrede friluftsområder:

1 - Gjøva
Gjøva er en av øyene i kommunen, og er kun tilgjengelig med båt. Det er muligheter for å legge til med småbåter ved en liten brygge og i bukt på nordsiden av øya. Det er registrert et stort mangfold av arter, som blant annet sommerfuglen klippeblåvinge og karplantene dragehode og vårmarihånd. Flere av artene og naturtypelokalitetene på Gjøva er fredet. Friluftsområdet er tilrettelagt med utedo og søppeldunk.

2 - Arnestranda
Strandområde som egner seg godt til bading, fisking, turgåing og lek. Arnestranda er den sørligste stranda i kommunen, og det er funnet insekt med særlig stor forvaltningsinteresse. Det er ikke tilrettelagt med parkering til stranda, som gjør at den er tilgjengelig til fots eller med bussforbindelse langs Brevikveien.

3 - Brevikbukta
Bukta består av stor gresslette, strand og svaberg, som blir svært mye brukt om sommeren. Det er lagt til rette med sanvolleyballbane , petanquebane og frisbeegolf. I området finner du grill, søppeldunker og toalett. Det er noe muligheter for parkering i tilknytning til området, som gjør tilgjengeligheten god for de med nedsatt funksjonsevne. Området egner seg godt til bading, fiske og rekreasjon.

4 - Tønnesmarka
Tønnesmarka er strandområdet rett syd for Skutebaugen. Store deler av området er dekket av den viktige naturtypen rikt strandberg, og er et unikt område for Vestby med tanke på vegetasjon. Området er preget av bratt terreng ned mot vannet.

5 - Skutebaugen
Strandområde med noe svaberg, som er godt egnet til bading, turgåing og annen rekreasjon rett syd for Son spa. Området blir mye brukt ab hotellets gjester om sommeren og er et fint sted å sette ut kajakk på grunn le fra Sauholmen. I vannet utenfor Skutebaugen er det en forekomst av ålegrass, som har en lokalt viktig verdi. Det er muligheter for parkering med Son spa, Son stranda eller Brevikbukta.

6 - Sauholmen
Sauholmen og Gjøva utgjør kommunens øyer. Sauholmen består av to øyer, der nordre del er fuglefredningområde, som innebærer at det er ferdselsforbud deler av året. Det er registrert et rikt biologisk mangfold. Øya er kun tilgjengelig med egen båt, med muligheter for å legge til på østsiden og er i tillegg tilrettelagt med utedo. Området er godt egnet for fisking, bading, telting og andre friluftsaktiviteter.

Statlig sikret friluftsområde - Sauholmen

Foto: Chris Nyborg

7 - Langesand/ Sonsstranda

Son stranda er en større strand rett i nærheten av Son sentrum. Stranda består i hovedsak av svaberg, med innslag av gress, skog og sandstrand. Disse områdene egner seg spesielt godt til bading, lek og rekreasjon. Stranda er tilrettelagt med flere installasjoner, blant annet stupetårn, toalett, søppeldunker, badetrapper og badeflåte sommerstid. Det er nylig opparbeidet en ny stor parkeringsplass for området, som sikrer god tilgjengelighet.

8 - Kjøvangen brygge

Dette er et lite område, som består av en stor brygge og et mindre strandområde øst for bryggen. Bryggen er tilrettelagt med stupetårn, og egner seg til fisking når ingen bader. Det er en stor parkeringsplass for området, med asfaltert vei ned til bryggen. Fisking er derfor mulig for personer med nedsatt funksjonsevne.

9 - Hulvik

Hulvik er et strand- og svaberg-område med rikt biologisk mangfold som har flere lokalt, regionalt og nasjonalt viktige naturtyper. Området er preget av gammel lauvskog, gammel barskog og en frodig dal innover fra sjøen. Området blir brukt i undervisningssammenheng på grunn av det rike dyre og plantelivet, både i sjø og på land. Kyststien går gjennom området, mellom Krokstrand og Kjøvangen. God tilgjengelighet med parkeringsplass til ca. 50 biler, med toalett og renovasjon.

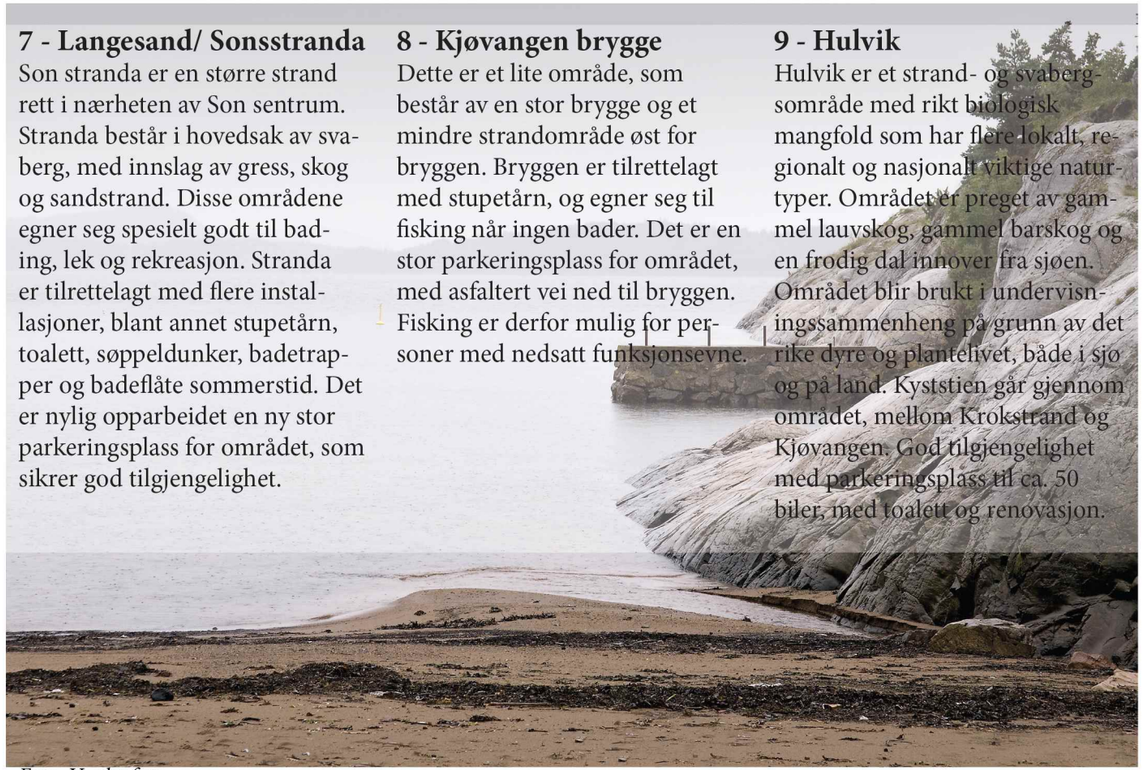

Foto: Vestby foto

10 - Krokstrand

Det statlig sikrede området rundt Krokstrand omfatter strand, parkeringsplass og et større område langs sjøen nordover fra stranda. Kyststien går gjennom hele området, og det er flere bål- og teltplasser langt stien mot Emmerstad. Selve stranden er godt tilrettelagt, også for de med nedsatt funksjonsevne, med parkering, toalett og asfaltert vei. Bane for sandvolleyball og frisbeegolf kurver er satt opp lengst fra vannet. Det er planlagt omfattende opprusting av anlegg rundt på Krokstrand, som vil legge enda bedre til rette for bruk. Moloen egner seg godt til fiske, og er utstyrt med stupetårn og trapp.

11 - Svartåshytta

Det er mulig å leie Svartåshytta for alle som ønsker som en del av kystledhyttene langs Oslofjorden. Hytta ligger helt ved sjøen, og har sengeplass til ni personer. Den er også utstyrt med fullt kjøkken, stor stue og veranda mot sjøen. Kyststien går rett ved siden av hytta, som gjør at det er fine turmuligheter i umiddelbar nærhet, mot Stjernåsen, Emmerstad, Haugertjern, Hulvik og Son. I tillegg er Krokstrand en kort gåtur unna med sine fasiliteter. Utleie administreres av Oslofjordens friluftsråd.

12 - Emmerstad

Emmerstad ble i 2015 stemt frem av innbyggerne som Vestbys mest attraktive friluftsområde. Friområdet strekker seg rundt Emmerstadbukta som er en gammel naturhavn, til svabergene syd for bukta mot Brenntangen. Selve stranda består av en større gresslette og sandstrand, med opparbeidet stupebrygge. Emmerstad er også preget av et rikt biologisk mangfold, både på land og i sjøen. Parkering skjer på gruset parkeringsplass ca. 100 meter fra stranden, og det er en grusvei med bom og en bratt sti med asfaltslip ned til sjøen. Kyststien går gjennom området fra Hvitsten og Krokstrand, på sherpatrapp i nord. Fra parkeringsplassen går det også turstier til Mølen og Pepperstad.

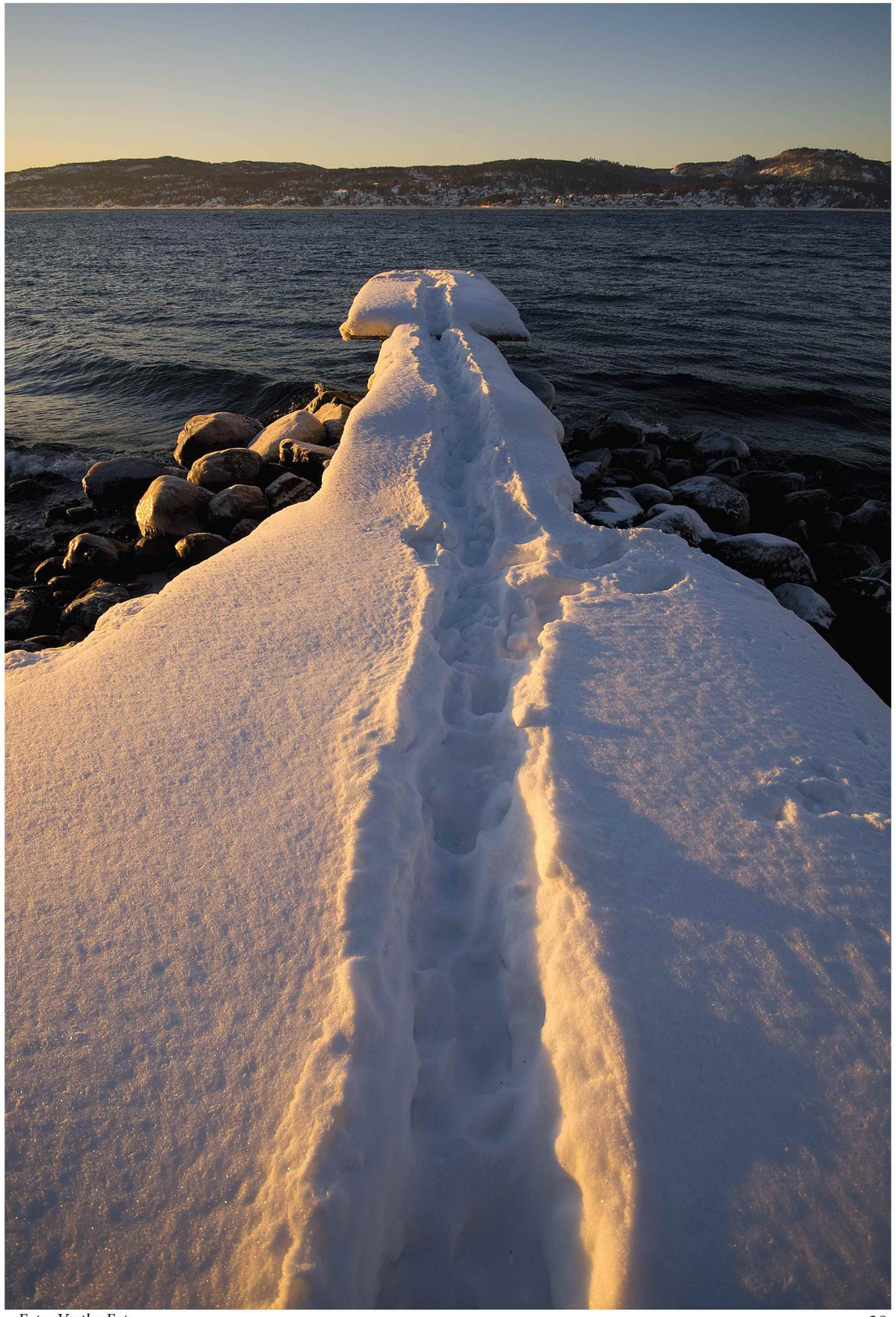

Foto: Vestby Foto

Tilrettelegging for mennesker med nedsatt funksjonsevne

En rekke av traséene langs kyststien er fremkommelige med rullestol. Hvilke traséer dette gjelder er merket av på kart over kyststien i Vestby. Det er også mulig å bruke flisløypa på Pepperstad med rullestol. Vestby kommune ga i 2016 støtte til oppgradering av partier i lysløypa på Grevlingen, slik at den skal bli tilgjengelig for rullestol. For terrenggående rullestoler er det flere passende turmuligheter: fra Ødemørk til skihytta i Moss, fra Ødemørk til Son, lysløypa i Son, og flisløypa.

På Krokstrand jobbes det med å etablere adkomst ut i vannet via rampe, fiskeplass for rullestolbrukere, tre nye parkeringsplasser for HC og vei/sti med fast dekke og ledelinje fra den nye parkeringsplassen til HC-toaletter.

Foto: Lisbet Müller

Allemannsretten

Viktige arenaer for friluftslivet som skog, beiter, jorder og eng, er som oftest eid av privatpersoner som har næringsinteresser knyttet til de samme arealene. Allemannsretten, lovfestet i friluftsloven, skal sikre allmennheten tilgang til friluftsliv samtidig som den beskytter næringsinteressene for bonden, skogbrukeren og grunneieren. Friluftslivet er sikret tilgang til ferdsel i utmark og på veier som fører til utmark, under forutsetning av at ferdsel skjer hensynsfullt og varsomt for ikke å volde skade eller ulempe. Allemannsretten gjelder ikke for innmark. Dette er dyrka mark, gårdsplass, hustomt, engslått og opparbeidet beite. På sti gjennom beite kan du ferdes til fots dersom stien leder til utmark. På frossen eller snødekt åker og eng kan man ferdes i tidsrommet 15. oktober – 29. april.

Viktig med hensyn

Bonden og skogeieren produserer mat og andre produkter vi alle er avhengige av. Dyrevelferd, mattrygghet og sikkerhet er viktig for oss alle. Det er derfor viktig å ikke tråkke i åkeren eller kaste søppel og matrester i naturen eller på beite der dyra kan få tak i det. Det er også viktig å respektere skilting av stier, informasjon- og varselskilt og ikke forstyrre arbeid som pågår på gården eller tømmerhogst i skogen. Ved ønske om tilrettelegging for friluftsliv som merking av stier, gapahuker, bålplasser, klopper og lignende må man ha grunneiers tillatelse. Et godt samarbeid mellom friluftsinteresserte og grunneiere gir trygge, gode og flotte tur- og naturopplevelser.

Foto: Wenche I. Bro

Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder

Gjennom arbeidet med kommunedelplan for friluftsliv har det blitt gjennomført kartlegging og verdsetting av friluftslivsområdene i kommunen. Dette arbeidet har blitt gjennomført i samarbeid med Akershus fylkeskommune. Akershus fylkeskommune satte i gang et prosjektsamarbeid for dette arbeidet i 2015, hvor kommunene i Akershus kunne ta del. Vestby kommune var med i den første gruppen av kommuner som gjennomførte kartlegging i Akershus. Gjennom dette prosjektsamarbeidet har fylkeskommunen mottatt økonomisk støtte fra Miljødirektoratet for kunne engasjere en prosjektkoordinator. Prosjektkoordinatoren har bistått kommunen i kartleggingsarbeidet, for å sikre en lik verdivurdering og tilfredsstillende teknisk kvalitet på kartdataene i alle kommunene. Se tidligere avsnitt om medvirkning for ytterligere informasjon om medvirkningsprosessen i kartleggingsarbeidet.

Vestby kommune har et overordnet mål om å arbeide for en bærekraftig samfunnsutvikling. En god oversikt over kommunens friluftslivsområder er en grunnleggende forutsetning for å kunne forvalte disse områdene i tråd med dette overordnede målet. Kartleggingsarbeidet har vært viktig for å skape et verktøy som kan bidra til at det sikres god tilgang til friluftslivsområdene, gjennom å samle og gjøre tilgjengelig informasjon. Arbeidet vil videre bidra til å skape forutsigbarhet i arealplanleggingen og unngå en bit for bit utbygging og fragmentering. Kartleggingsarbeidet gir også et godt grunlag for søknad om spillemidler og midler til statlig sikring, og et grunnlag for å utarbeide sti- og løypeplaner, og gi en målrettet innsats for å bedre tilretteleggingen for friluftsliv.

Kartleggingsarbeidet ble startet opp med en runde på fem kartleggingsmøter høsten 2015.

Under disse møtene deltok frivillige fra ulike lag og foreninger. Områder ble avgrenset, og informasjon som ble gitt av de oppmøtte ble notert. Ytterligere informasjon ble innhentet gjennom møter med alle skolenes elevråd, og gjennom barnetråkkregistreringer i noen av barnehagene. Dette ga grunnlaget for et første utkast til kart og egenskapstabell. Egenskapstabellen gir en tallverdi for ulike kategorier som for eksempel bruksfrekvens, opplevelseskvaliteter, funksjon og tilrettelegging. Etter at dette første utkastet var utarbeidet ble det gjennomført en ny runde møter med de frivillige. Under disse møtene ble utkastet gjennomgått, nye områder ble tatt inn, noen områder ble tatt ut, og grenser og verdier ble justert. Dette arbeidet har resultert i et kart med tilhørende egenskapstabell som følger som vedlegg til kommunedelplan for friluftsliv.

Kartleggingsarbeidet har resultert i at 119 områder har blitt kartlagt og verdsatt i Vestby kommune. 62 områder har blitt kategorisert som svært viktige friluftsområder, 39 områder har blitt kategorisert som viktige friluftslivsområder, 14 områder har blitt kategorisert som registrerte friluftslivsområder, og 4 områder er ikke klassifiserte områder. Kartet vil bli lagt ut på nett som en del av kommunens kartverk, og på naturbase.no, som er Miljødirektoratets kartbase.

Kartet på side 33 viser kartet per 04.08.2017. Kartet vil imidlertid bli oppdatert fortløpende, etter hvert som det skjer endringer i status, for eksempel gjennom endret bruksfrekvens eller tilrettelegging. Kartet blir derfor ikke et vedlegg til selve kommunedelplanen, selv om det er utarbeidet som et ledd i planarbeidet.

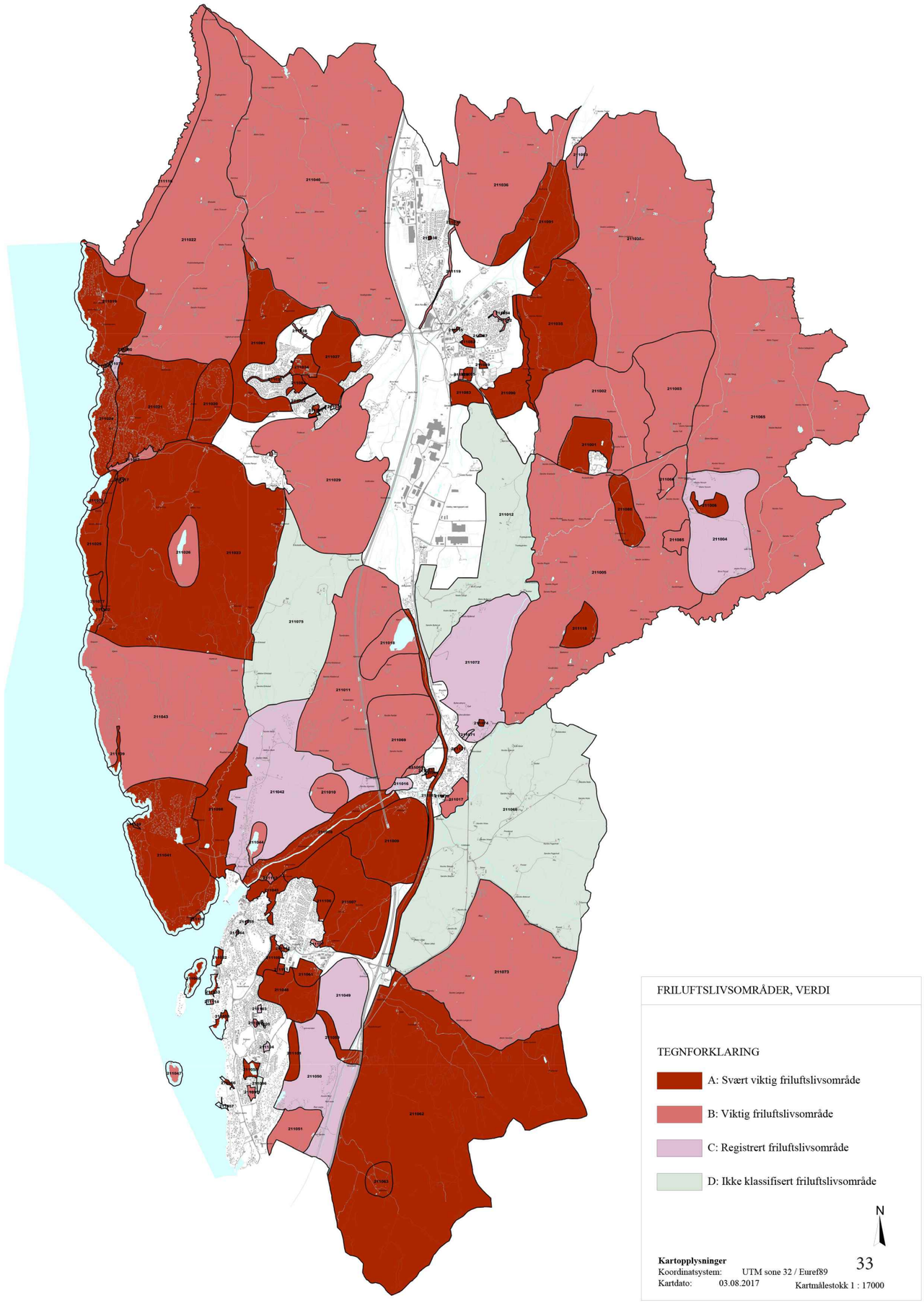

Handlingsdel

Tilrettelegging, tiltak og økonomi

Tilskuddsordning for friluftsliv

Kommunestyret i Vestby har vedtatt å sette av 300 000 kroner årlig til friluftstiltak. Formålet med tilskuddsordningen er å stimulere lag og organisasjoner til å iverksette tiltak innen friluftsliv, som vil være til beste for allmennheten. Det er frivillige organisasjoner som kan søke om tilskudd, og det kan søkes støtte til tilretteleggingstiltak som vesentlig bedrer forutsetningene for allmennhetens friluftsaktiviteter. Tiltak som er varige, rettet mot barn og barnefamilier, som kan gjennomføres i nærmiljøet og som vil være lett tilgjengelig for ulike brukergrupper er det som vil bli prioritert. Det er mulig å søke om 100 % av totalkostnaden, maksimalt 150 000 kroner. Tilskudd ble fordelt for første gang i 2016.

Spillemidler

Spillemidler til anlegg er hjemlet ved lov om pengespill, og 64 % av overskuddet til Norsk Tipping AS stilles til disposisjon til idrettsformål. Det kan søkes om spillemidler til bygging av idrettsanlegg, nærmiljøanlegg og anlegg og områder for friluftsliv som er åpne for allmenn aktivitet. Det er mulig å få støtte til 50 % av kostnadene for friluftsanlegg gjennom spillemidler.

Det er fylkeskommunen som forvalter statens rammefordeling av spillemidler. Hvilke anleggstyper som bygges vil i første rekke være et resultat av lokale og regionale behov og prioriteringer. Vestby kommune har utarbeidet et handlingsprogram som viser hvilke anlegg kommunen ønsker å realisere i prioritert rekkefølge. Et ønsket anlegg/prosjekt må stå på denne listen for å kunne søke om spillemidler. Det oppfordres derfor til å sende innspill til kommunens handlingsprogram innen 15. oktober hvert år, til kommunens folkehelsekoordinator. To friluftsprosjekter er satt opp på handlingsprogrammet: Baderampe på Krokstrand, og helårs tur- og lysløype fra Vestby arena. Begge disse prosjektene er satt opp i 2018.

Nærmiljøtilskudd

Kommunestyret har vedtatt at det årlig skal settes av 50 000 kroner til nærmiljøtilskudd. Det kan søkes om tilskudd til enkle anlegg eller områder tilrettelagt for egenorganisert fysisk og sosial aktivitet, som trening, trim, idrettslek, sosiale møteplasser beliggende i eller i direkte tilknytting til boligområder. Søknadsfrist er 15. mars.

Foto: Vestby Foto

Foto: Vestby kommune

Andre tilskuddsordninger

Akershus fylkeskommune forvalter en tilskuddsordning hvor kommuner og friluftslivsorganisasjoner kan søke om midler. Gjennom tilskuddsordningen er det mulig å søke om tilskudd til turskiltprosjektet. Turkiltprosjektet er et prosjekt der det gis støtte til merking og skilting av turruter i tråd med Merkehåndboka. Målet med ordningen er at informasjon, skilting og merking skal øke ferdsel og aktivitet der folk bor og oppholder seg. Miljødirektoratet har tilskuddsordninger hvor det er mulig å søke om støtte til statlig sikring av friluftsområder, tiltak i statlig sikrede friluftsområder, og til friluftsaktiviteter. Ordningen med støtte til tiltak i statlig sikrede områder skal medvirke til å fremme friluftsaktivitet, og det er et krav om oppdatert forvaltningsplan for aktuelle område.

Prosjekt om turskilt og merking, og grunneieravtaler

Som et ledd i nasjonalt turskilt- og merkeprosjekt foregår det et merkeprosjekt i Vestby kommune. Formålet med turskiltprosjektet er å bidra til økt og trygg friluftsferdsel der folk bor og oppholder seg, gjennom informasjon, skilting og merking. Arbeidet i Vestby kommune gjennomføres i hovedsak av Forum for natur og friluftsliv (FNF) og Vestby turlag. I Garder har Garder turstilag merket, ryddet og skiltet en rekke stier. En rekke stier i kommunen er allerede skiltet og merket, men en del gjenstår fortsatt. FNF og Vestby historielag samarbeider også om å produsere QR-koder som skal settes opp ved kulturminner.

Det følger blant annet som krav fra nasjonalt turskilt- og merkeprosjekt at merkehåndboka skal følges, og at det må være inngått grunneieravtaler. Grunneieravtalene må være skriftlige, og minimum varighet på avtalene skal være 10 år.

Handlingsplan

Nedenfor følger to tiltakslister. Den første listen viser tiltak som gjennomføres av Vestby kommune.

Gjennomføring av friluftstiltak i Vestby kommune skal gjennomføres av den enheten og fagpersonen som arbeider med gjeldende fagfelt, og arbeidet skal integreres i eksisterende virksomheters drift. Det fremgår av handlingsplanen hvilken enhet som er ansvarlig for gjennomføring av de ulike tiltakene, og kostnader knyttet til gjennomføring. For de tiltakene som innebærer en kostnad utover gjennomføring av ordinære oppgaver må de enkelte resultatområdene komme med innspill til kommunens handlingsprogram om hvilke friluftstiltak det skal jobbes med de neste årene.

En rekke av tiltakene skal gjennomføres i statlig sikrede friluftsområder. Disse står oppført under egen overskrift. For alle tiltak i statlig sikrede friluftsområder er det mulig å søke om økonomisk støtte fra Miljødirektoratet når forvaltningsplanen for de enkelte områdene er ferdigstilt. Forvaltningsplan for hvert enkelt område må være ferdigstilt og godkjent av Fylkesmannen før det kan søkes om økonomisk støtte fra Miljødirektoratet.

Den andre tiltakslisten viser tiltak som planlegges gjennomført av frivillige. Listen er tatt med for å visualisere hvilket arbeid som pågår på frivillig basis. For noen av tiltakene er det ikke oppført hvem som gjennomfører dem, eller kostnader. Dette er tiltak som kommunen har registrert et ønske for gjennom arbeidet med kartlegging og verdsetting av kommunens friluftsområder, men som ligger utenfor de områder kommunen ordinært driver tilrettelegging. Tiltakene er derfor tatt inn for å vise at det er et behov, selv om det ikke er noen konkrete planer for gjennomføring av disse.

Tiltak – Vestby kommune*	Sted	Gjennomføres av	Kommentar
Dugnad for kartlegging av turstier og annen informasjon som mangler i kommunens turkart	Hele kommunen	RO Plan, bygg og geodata	Av annen informasjon bør man også inkludere ulike turmål i turkartet, for eksempel kulturminner, minnesmerker og områder med spesiell natur
Regulere Maritangen til friområde	Maritangen, Laksa	Planavdelingen	Satt opp på kommunens oversikt over prioriterte planoppgaver 2017-2020, med gjennomføring i 2019-2020
Vurdere behov for utvidelse av parkeringsplasser ved statlig sikrede friluftsområder		RO Kommunalteknikk	
Avklare eierskap og vedlikehold av Hølenviadukten som del av turvei/sykkelvei	Hølen	RO Plan, bygg og geodata	
Revidere hensynssoner for friluftsliv i kommuneplanen, slik at disse samsvarer med kart fra kartlegging og verdsetting av friluftsområder		Kommuneplanlegger	
Ferdigstille revidering av forvaltningsplaner for statlig sikrede friluftsområder		RO Kommunalteknikk	
Ferdigstille prosjekt med grunneieravtaler for tilrettelegging for friluftsliv		RO Kommunalteknikk	
Se på traseen for kyststien i forhold til kommuneplanen, og vurdere mindre justeringer dersom det er nødvendig		Kommuneplanlegger	
Vurdere å gjøre om tennisbane til sandvolleyballbane	Sonsstranda	RO Kommunalteknikk	
Ha fokus på friluftsliv og grøntkorridorer i arealplanleggingen.		RO Plan, bygg og geodata	

Lage turbok/turkort		RO kultur	Gjennomføres i samarbeid med FNF Vestby
Oppdatere informasjon om kulturminner i kommunens turkartløsning		RO Plan, bygg og geodata	
Utarbeide informasjon til kommunens nettsider om strendene i kommunen		RO Kommunalteknikk	
Utarbeide informasjon til kommunens nettsider om hvor man kan få tilgang til ulike publikasjoner om lokalt friluftsliv (eks. turkart og turbøker)		RO Kultur	

*Kostnader og tidspunkt for gjennomføring av de ulike tiltakene vurderes konkret ved den årlige rulleringen av kommunens handlingsprogram.

Tiltak – Vestby kommune Statlig sikrede friluftsområder*	Sted	Gjennomføres av	
-Sette opp informasjonsskilt	Gjøva	RO Kommunalteknikk	
-Sette opp informasjonsskilt	Arnestranda	RO Kommunalteknikk	
-Sette opp informasjonsskilt -Sette opp badeflåte -Sette opp langbord og HC-bord -Ny badetrapp -Oppgradere grill -Reparasjon av toaletter -Utvide parkeringsplass	Brevikbukta	RO Kommunalteknikk	
-Sette opp informasjonsskilt	Tønnesmarka	RO Kommunalteknikk	
-Sette opp informasjonsskilt -Stige for ilandstigning	Sauholmen	RO Kommunalteknikk	Kystkulturmuseet har forvaltning, drift og vedlikehold for brygge og bygning. Kystkulturmuseet må derfor vurdere om det skal settes opp stige
-Sette opp informasjonsskilt -Opparbeide badetrapp -Etablere fast grill	Skutebaugen	RO Kommunalteknikk	
-Sette opp informasjonsskilt -Oppgradere trapp/sette opp ekstra trapp ut i vannet -Vurdere løsning for søppelhåndtering -Etablere fast grill -Rehabilitere toalett	Langesand/ Sonstranda	RO Kommunalteknikk	
-Sette opp informasjonsskilt -Vedlikeholde fergeskur -Etablere fast grill	Kjøvangen brygge	RO Kommunalteknikk	

-Sette opp informasjonsskilt -Reparasjon/ utskiftning av toalett -Sette opp HC-bord -Etablere fast grill	Hulvik	RO Kommunalteknikk	
-Sette opp informasjonsskilt -Sette opp HC-bord -Etablere fast grill	Krokstrand	RO Kommunalteknikk	
-Sette opp informasjonsskilt -Rehabilitering (Planlegges: godkjent vann og avløp, arbeider med bad, elektrisk, nytt tak, innvendig overflatebehandling, pipe og vedovn)	Svartåshytta	RO Kommunalteknikk	Arbeidet gjennomføres i samarbeid med Oslofjordens friluftsråd, som har fått bevilget midler fra Vestby kommune, Akershus fylkeskommune og spillemidler
-Sette opp informasjonsskilt -Sette opp bord og HC-bord -Etablere fast grill -Ny brygge	Emmerstad	RO Kommunalteknikk	

* Kostnader og tidspunkt for gjennomføring av de ulike tiltakene i statlig sikrede friluftsområder avklares forvaltningsplan for området.

Tiltak - private	Sted	Gjennomføres	Gjennomføres av
Opparbeide forbindelse mellom ski- og turløyper i Hølen/Kjenn og Garder	Hølen/Kjenn – Garder		
Opparbeide turvei langs den gamle jernbanetraseen nord for Hølen, til Kjenn	Hølen-Kjenn		Hølen og Såner vel
Reetablere korridor fra Hølen skole/Molvika mot Karder	Hølen		
Opparbeide bålplass og gapahuk i området mellom Pepperstad og E6	Pepperstad/ Sorgenfri		
Vedlikehold av Moradammen på Pepperstad for å hindre gjengroing, og muliggjøre bruk til skøyter	Pepperstad		
Sette opp benker langs Elveveien	Son-Hølen		
Sette opp benker langs kyststien mellom Krokstrand og Emmerstad	Krokstrand-Emmerstad		
Helårs tur- og lysløype	Vestby arena/Sole	2017-2020	Vestby IL
Utarbeide orienteringskart over Skaran (i Moss kommune), som også vil omfatte Ødemørk	Ødemørk	2017-2021	OK Moss
Sette opp kajakkstativ for lagring		2017	Oslofjordens friluftsråd
Sette opp benker/bordbenker ved kyststien og ved Svartåshytta			Oslofjordens friluftsråd
Tuftepark i lysløypa i Son	Grevlingen		
Lys ved skateparken på Bjørlien	Bjørlien		
Etablering av sitteplasser ved skøytebanen på Sole	Sole		
Oppgradering av bålplass 2	Bjørlien		
Sette opp gapahuker			FNF
Skiltprosjekt (turskilt)	Hele kommunen		FNF og Vestby turlag
Etablering av nye turstier			FNF